

Мазяр О. В. *Особливості емоційного переживання жінками першого статевого контакту*. VII International scientific and practical conference «Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications» (January 24–26, 2024). Vienna, Austria, International Scientific Unity, 2024. С. 492–496.

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ПЕРЕЖИВАННЯ ЖІНКАМИ ПЕРШОГО СТАТЕВОГО КОНТАКТУ

Мазяр Олег Васильович

доктор психологічних наук, доцент, професор (б.в.з.)
кафедри соціальної та практичної психології
Житомирський державний університет імені Івана Франка
mazuar.oleg2015@gmail.com

Питання стевих стосунків належить до однієї з базових у комунікації [1; 6]. Зокрема, це представлено через систему заборон і жорсткого регулювання стевих відносин, релігійними та традиційними обмеженнями [5; 8]. Власне народні та релігійні упередження закладають основу для неадекватного сприймання проблеми сексуальності, що подекуди шкодить здоров'ю та якості життя. Наприклад, це представлено традиціями обрізання (ушкодження) стевих органів [11], абсурдною регуляцією актом дефлорації та першої шлюбної ночі [2; 3; 14].

Назагал питання сексуальності, попри докладні історичні розвідки, досі не має систематизованого розуміння цього феномену у системі розвитку людської цивілізації [15]. Власне, дослідники психоаналітичної орієнтації вважають її базовою у процесі сапієнтації homo. Їхні дослідження мають кінцевою метою визначення адаптації сексуального життя до актуальних соціально-психологічних умов функціонування особистості. Зокрема, одним із ключових висновків стала ідея того, що у процесі соціалізації відбувається психічне травмування дитини на сексуальному ґрунті, яке позначається на її подальшому нервово-психічному функціонуванні. Всі психічні розлади, зрештою, зводяться ортодоксальною глибинною психологією до невротичних відхилень сексуальної природи [9; 10]. Хоча у наших попередніх дослідженнях ця теза непрямо спростовується [4]. Відповідно, значна увага у психосексуальному розвитку особистості приділяється питанням первинного досвіду сексуального життя [12; 13].

Мета статті – визначити особливості емоційного переживання першого стевого контакту жінками. У такий спосіб ми прагнемо, дарма що непрямо та невичерпно, встановити актуальність тих проблем психічного функціонування, які вивчалися ортодоксальною глибинною психологією.

Слід зазначити, що у працях З. Фрейда зазначається, що перший сексуальний контакт, акт дефлорації прямо пов'язується з відчуттям несвідомої агресії [12; 13]. Саме тому народна традиція, на його думку, виходить із того, що перший сексуальний контакт повинен здійснюватися не шлюбним

партнером, а кимсь іншим. Зокрема, йшлося про «право першої ночі» вождів, старійшин тощо. Разом із тим, вказується, що перший сексуальний контакт має вагоме значення у зв'язку з подоланням опору та подальшою емоційною прив'язкою до першого партнера, підкоренням йому. З. Фройд певен, що подальша адекватність та повноцінність сексуального функціонування залежить від того, що справжня насолода може отримуватися не з першим партнером, а з наступними, адже до першого партнера відчувається несвідома неприязнь за втрачену цнотливість. Ймовірно, це може бути пов'язаним із тим, що перший сексуальний контакт стає своєрідною емоційною зрадою інцестуозного об'єкта, оскільки його емоційне заміщення ніколи не буває повним і задовільним.

Сексуальна революція, яка відбулася у ХХ столітті, створила нові соціальні норми, серед яких факультативним стало «табу цнотливості». Відповідно, перший сексуальний акт неминуче втрачає свою сакральність та соціально-психологічну винятковість. Подібні жорсткі установки щодо питання цнотливості залишаються лише в ортодоксальних релігійних спільнотах, які назагал лишаються традиційними та не мають повної соціальної інтеграції щодо решти сфер життєдіяльності. Своєю чергою, одним із наслідків сексуальної революції стає нівелювання виразного емоційного реагування суб'єкта на втрату своєї цнотливості, його фатальних наслідків для подальшого сексуального функціонування. Вочевидь, більшу цікавість становлять особливості психосексуального розвитку жінок [7].

Відповідно, ми виходимо з того, що не тільки сучасні «соціальні дозволи» скасовують невротичність у сприйманні питань втрати цнотливості, але й весь життєвий устрій сприяє тому, щоби нівелювати цінність першого сексуального контакту. Навіть за умови формування емоційних деструкцій внаслідок втрати цнотливості суспільство «пропонує» широкий спектр психологічних компенсацій; суб'єкт отримує можливість отримання сексуальної насолоди без ризику повторного емоційного травмування, позаяк на забезпечення цього працює потужна індустрія.

Емпіричне дослідження, яке спрямоване вивчити значущість першого сексуального контакту, сплановане таким чином, що респонденти повинні були пригадати емоційні переживання, якими супроводжувався перший сексуальний контакт. З цією метою використано авторський опитувальник, який містив 40 відкритих і закритих питань, що вимірювали емоційне забарвлення першого сексуального контакту. Питання об'єднані у вісім шкал: екстаз, захоплення, жах, непорозуміння, горе, огида, лють, пильність.

Вибірку досліджуваних склали 100 осіб обох статей віком 20-30 років, сформовані рандомним чином. З метою збереження етичних аспектів дослідження, зокрема, конфіденційності результатів (тривога через розголошення інформації інтимного характеру), а також уникнення неминучої дії психологічних захистів респондентів у формі фальсифікації відповідей із метою забезпечення їхньої соціальної бажаності вирішено проводити дослідження анонімно в електронному форматі. Зрозуміло, що такі особливості організації дослідження не забезпечують відчуття абсолютної психологічної

безпеки та відвертості респондентів, однак, на нашу думку, сутнісно сприяють цьому.

Ми встановили кореляційні зв'язки між емоційними переживаннями загальної вибірки у ситуації першого сексуального контакту (табл. 1).

Таблиця 1

Показники кореляції між емоціями внаслідок першого статевого досвіду (загальна вибірка)

	екстаз	захоплення	жах	нерозуміння	горе	огида	лють	пильність
екстаз	0	-0,1	-0,02	-0,19	-0,1	0,02	-0,06	-0,24
захоплення		0	-0,02	0,13	0,09	-0,1	-0,02	0,01
жах			0	-0,11	-0,06	-0,09	0,02	0,03
нерозуміння				0	-0,11	0,14	-0,03	0,002
горе					0	-0,17	0,24	0,02
огида						0	0,02	-0,1
лють							0	-0,002
пильність								0

Можемо припустити, що емоційне реагування є достатньо диференційованим, щоби не бути пов'язаним з іншими переживаннями. Емоційні зв'язки першого сексуального контакту здебільшого є слабкими. Прикметно, що навіть протилежні за змістом реагування закономірно є оберненими, але недостатньо виразними. Наприклад, екстаз і пильність (-0,24), екстаз і непорозуміння (-0,19). Дещо несподіваним виявився обернений тип зв'язку горя та огида (-0,17), жаху та непорозуміння (-0,11), прямий тип зв'язку захоплення та непорозуміння (0,13). Такі емоційні опозиції можуть вказувати або на деяку розгубленість респондентів, або сформовану неінтегровану амбівалентність. У кожному випадку йдеться про здобуття такого сексуального досвіду, який, власне, досвідом не став, оскільки містить подібні емоційні реакції на суперечливих позиціях. Разом із тим, отримуємо низку прямих кореляційних зв'язків, які виявляють закономірності реагування. Зокрема, йдеться про горе та лють (0,24).

Необхідно зауважити на тому, що нервово-психічна реакція непорозуміння у зіставленні є найбільш тісно пов'язаною з рештою емоційних реакцій: екстаз (-0,19), захоплення (0,13), жах (-0,11), огида (0,14). Тобто непорозуміння є системотвірним феноменом втрати цнотливості. Ми вважаємо, що це закономірний наслідок нівелювання традицій здійснення першого сексуального контакту. Однак феномен непорозуміння залишається порівняно слабким, щоби вважати його статистично значущим.

Жіночу вибірку вирізняє менша виразність емоційних зв'язків. Переживання є більш чітко локалізовані. Системотворчою реакцією є непорозуміння, яке пов'язане з екстазом (-0,16), захопленням (0,24), огидою (0,17) та пильністю (0,19). Можемо припустити, що жінки намагаються бути більш поміркованими, ніж чоловіки, під час першого сексуального контакту. Прикметним є підтвердження фрейдівського припущення про наявність агресії після дефлорації. Зокрема, у жінок актуальною є лють, яка пов'язана із горем (0,23), жахом (-0,18), захоплення (-0,14). Тобто можна зробити висновок, що для жінок перший сексуальний контакт спричинює більш диференційоване емоційне реагування: розгубленість (непорозуміння) та агресія (лють).

Список використаних джерел

1. Балакірева О. М., Галустян Ю. М., Корегін О. Я., Новицька В. П., Цисар І. В., Яременко О. О. Формування сексуальної культури молоді: монографія. Київ, 2004. 132 с.
2. Гуревич З., Ворожбит А. І. Статеве життя селянки. Харків : Медвидав, 1931. 106 с.
3. Кравець В. П. Теорія і практика дошлюбної підготовки молоді. Київ : Київська правда, 2000. 688 с.
4. Мазяр О. В. Глибиннопсихологічні особливості сприймання «пікаперами» осіб іншої статті. *Наука і освіта*. 2016. № 5. С. 212–217.
5. Маркевич А. Меры против вечерниц и кулачных боев в Малороссии. *Киевская старина*. 1885. Т. X. С. 178.
6. Оржеховська В. М., Корчова Г. Л. Формування сексуальної культури молоді: навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Експрес», 2005. 132 с.
7. Смахтіна Н. О. Індивідуально-психологічні особливості жіночої сексуальності: автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01. Харків, 2011. 22 с.
8. Український фольклор: сороміцькі звичаї, казки, пісні, приказки, загадки і лайка / Ред. Ф. Вовк. Париж, 1898. 286 с.
9. Фрейд З. По той бік принципу задоволення. Харків : Фолю, 2019. 155 с.
10. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції : навч. посібник. Київ : Либідь, 1996. 264 с.
11. Female genital mutilation and obstetric outcome: WHO collaborative prospective study in six African countries. *The Lancet*. 2006. Vol. 367. P. 1835–1841.
12. Freud S. Beiträge zur Psychologie des Liebeslebens. Leipzig-Wien-Zürich : Internationaler Psychoanalytischer Verlag, 1924. 48 s.
13. Freud S. Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie. Wien : Franz Deuticke, 1905. 83 s.
14. Freud S. Totem and Taboo: Resemblances Between the Psychic Lives of Savages and Neurotics. Standard Edition, 1913. Vol. 13. P. 1–161.
15. Halperin D. M. Is there a history of sexuality? *History and Theory*. 1989. Vol. 28. № 3. P. 257–274.